

— „Concordia — un ansamblu care stabilește etaloane de interpretare atât pentru muzica veche, clasică, cât și pentru muzica secolului nostru.“ („Grosskreis Rhein-Neckar“ nr. 181/7, din 6 VIII 1984 — Heidelberg).

— „Am avut, încă dintru început, o impresie foarte bună despre această formație. Găsesc că este un colectiv excelent ca *individualitate și ca formație* de un foarte bun profesionalism...“

(Anatol Vieru, în „Flacăra“, nr. 22, din 31 V 1985).

— „Eu cred că trebuie marcat mai întâi faptul că membrii „Concordiei“ nu sînt numai instrumentiști foarte buni, dar că sînt foarte buni împreună: că, văzîndu-i și ascultîndu-i, nu asistăm la izbucnirea unei personalități, ci la o conlucrare artistică remarcabilă, care aduce cu sine o nouă calitate, pe care noi o iubim așa de mult în muzica de cameră.“

(Myriam Marbe, în „Flacăra“, nr. 22, din 31 V 1985).

— „I-am ascultat la noi, și în alte centre europene, unde au obținut succese remarcabile și aprecierile criticii muzicale străine. Concordia e cea mai bună formație de suflători de la noi.“

(Ștefan Niculescu, în „Flacăra“, nr. 22, din 31 V 1985).

— „Un mănunchi omogen de adevărați profesioniști, în sensul înalt al cuvîntului, așa cum nu găsești azi decît arareori.“

(Aurel Stroe, în „Flacăra“, nr. 22, din 31 V 1985).

Este firesc ca această impresionantă activitate să fie apreciată și de forurile noastre culturale. Cîvintul „Concordia“ este Laureat cu premiul întâi la Festivalul Național „Cîntarea României“ ediția 1983 și distins cu Premiul Criticii al A.T.M. pe anul 1984.

Sîntem convinși că și viitorul acestui colectiv va fi dintre cele mai frumoase și că preocupările sale intense, pline de inițiativă, vor fi încununete prin susținerea unor concerte ce vor bucura și lumina sufletul multor iubitori ai muzicii.

Upliu VLAD

TRIO „ROMANTICA“

În fluxul continuu și mereu mai amplu al vieții muzicale camerale bucureștene apare tot mai des pe afișe numele unei formații: Trio „Romantica“, definind o stare de spirit contemporană și nu o epocă a istoriei muzicii, pentru că membrii săi — violonistul George Dima, violistul Ștefan Gheorghiu și violoncelistul Constantin Gheorghiu-Holban — nu abordează în exclusivitate repertoriul romantismului secolului XIX, ci și-au propus să cuprindă o largă paletă stilistică, înglobînd atât creații aparținînd preclasicismului, clasicismului, romantismului, cât și lucrări contemporane.

Romantica este dăruirea și angajarea cu tot elanul tinereții în a reda muzica la puritatea sa deplină, trecută din incandescența spiritului creator în incandescența spiritului interprețativ.

Ardentă căutare a muzicii, în dorința de a o dăruii publicului spre a-l cîștiga de partea frumosului se întîlnește cu reala bucurie de a cînta, care respiră din fiecare sunet produs de cei trei instrumentiști ai formației, determinînd o fericită alegere a repertoriului și chiar crearea unor lucrări pe care compozitorii le dedică trio-ului recent constituit. Este cazul majorității pieselor înscrise în programul concertului susținut de Trio „Romantica“, în 8 iunie 1985, la Sala Studio a Ateneului Român.

Începînd cu *Trio romantic op. 62 nr. 2* de Dumitru Bughici și încheiînd cu *Trommel-Bass* de Myriam Marbe, Trio de coarde „Romantica“ a evidențiat patru modalități ale spiritului romantic contemporan românesc, în care s-au înscris și *Trio* de Ștefan Niculescu, și *Fantezia „Orfeu“* de Doru Popovici.

Structurat în patru părți care se cîntă legate două câte două, cu o singură întrerupere (rupere) la mijloc, *Trio romantic* de Dumitru Bughici, scris în 1984, aduce o bogată paletă melodică și ritmică specifice compozitorului. După introducerea amplă și calmă, partea a doua se precipită în ritmuri sincopate, dar partea a treia este cea care dă titlul trio-ului, desfășurîndu-se într-o melopee cursivă, cald-vibrîndă de o nostalgie senină, cu accente patetice, rezolvate în finalul luminos, optimist al dialogului contrapunctic dintre cele trei instrumente.

Fantezia „Orfeu“ op. 8, nr. 2 de Doru Popovici este o lucrare ce a incitat la discuții contradictorii în anul cînd a fost creată, 1955, fiind prima lucrare dodecafonică scrisă la noi în acea perioadă, dar dovedindu-se astăzi o pagină de poetică meditație la un posibil destin al muzicii, o indestructibilă imbinare a vocilor în țesătura contrapunctică a pinzei sonore.

Cu *Trio pentru coarde* Ștefan Niculescu a încercat o adaptare a piesei *Sincronie* (1979), dar după cum mărturisește autorul „a ieșit altceva“. Desigur a ieșit o lucrare pentru trio perfect încheată, cu un dramatism substanțial, în care vocile se luptă să se individualizeze din magma sonoră, cu o voință, insistență și forță ce vizează disperarea, reușind să se irizeze în luminoasele flageolete și melopeea finală a violoncelului.

Dacă în primele trei piese ale concertului formației *Trio „Romantica“* a fost predominantă latura melodică și încheștarea vocilor în polifonie sau în „sincronie“, piesa a patra, *Trommel-Bass* de Myriam Marbe propune ca dominantă pulsația metrică (luînd ca exemplu sunetul repetat în bas, atât de des întîlnit în muzica barocului) și înfruntarea dintre acesta și tendința de eliberare temporală. Așa cum declară autoarea, însă, confruntările sînt nu numai temporale, ci implică o mulțime de alte aspecte, unul din acestea fiind corespunzător „unei implicabilități, exprimată în muzică printr-un ritm continuu și egal, căreia i se poate opune o (care poate fi privită printr-o) spărtură ce o transformă timbral“. Și într-adevăr, bogăția timbrală elată de cele trei instrumente de coarde e singura care se poate întrece cu obsedanta pulsație, dîndu-i formă și culoare, pulsație care este gata s-o „înghită stereofonic“ (prin toba — mînuită de Mihaela Stănculescu, sau alte instrumente de percuzie ce pot fi folosite). Implicațiile precum și rezolvările (nerezolvările) acestei înfruntări ar putea face obiectul unei analize mai profunde, pe care spațiul acestui articol nu ne-o îngăduie.

Cît privește aportul celor trei membri ai Trio-ului „Romantica“ la realizarea acestui concert de prime audiții românești este de remarcant acuratețea interpretării, perfectă omogenizare, seriozitatea și probitatea de înaltă profesionalitate cu care au fost alese și rezolvate din punct de vedere muzical-interpretativ fiecare piesă în parte. Evoluțiile meritorii ale violonistului George Dima, ale violistului Ștefan Gheorghiu și ale violoncelistului Constantin Gheorghiu-Holban, cu vibranta lor dăruire, cu sonoritățile adevărate stilurilor abordate, confirmă valoarea unui trio de coarde constituit cu talent și muncă perseverentă.

Mihaela MARINESCU

RECITAL MIRCEA CĂLIN — STELUȚA RADU

Evoluția cuplului instrumental Mircea Călin — Steluța Radu în seara camerală din 8 iunie găzduită de Ateneul Român a suscitat un dublu interes. Pe de o parte audiția celor doi instrumentiști de semnificativă valoare ai tinerei generații într-un program substanțial, pe de altă parte debutul în recital al violonistului Mircea Călin pe această scenă. Desigur că

În activitatea concertistică a fiecărui instrumentist primul contact cu podiul Ateneului constituie un eveniment care, uneori, poate marca aparițiile ulterioare. În cazul lui Mircea Călin, recitalul amintit a fost de bun augur, prilejuind recunoașterea unor certe valențe interpretative. De altfel, cunoscând evoluțiile sale anterioare la sala Studio și sala Muzeului de artă al R. S. România îi putem aprecia desfășurarea muzicală ca aflându-se într-o continuă ascensiune.

Recomandat prin câteva premii naționale și internaționale, discipol al maestrului Ștefan Gheorghiu, Mircea Călin deține acum suficiente atuuri pentru a câștiga girul încrederii auditorilor, într-o îmbucurătoare perspectivă.

Pe parcursul celor trei partituri audiate — *Marele Duo* de Schubert, *Sonata nr. 1 în fa minor* de Prokofiev și *Sonata* de Franck — datele personalității violonistice s-au împletit armonios cu cele ale Steluței Radu, pianistă de înaltă ținută. Cei doi protagoniști, dotați cu o deosebită inteligență muzicală transpusă în realizarea sonoră a fiecărui detaliu, au păstrat secretul complementarității vocilor în pagini caracterizate de o egală importanță a instrumentelor. De aici un reconfortant echilibru manifest în arcurile monumentale și pateticului ciclu franckian sau în tensionata lucrare a lui Prokofiev. Un plus de sensibilitate și rafinament care să fi coordonat poetic restul calităților era necesar în partitura schubertiană.

Un recital împlinit deci, a cărui consemnare va fi un îmbold, credem dar și un prilej de reflecție, într-o deplină realizare și reconfirmare, în evoluții viitoare.

Adina ȘUȘNEA

MUZICĂ NOUĂ

Deși inițiatorul ciclului Panoramic XX, pianistul Adrian Tomescu, pare dispărut din context, ideea se dovedește fecundă și noile apariții pline de interes. Violonistul Ion Georgescu este un artist deja consacrat în interpretarea muzicii noi. L-am urmărit în decursul ultimilor ani în recitaluri solo sau ca membru în diferite formații camerale. Este un entuziast și — o știm prea bine — fără entuziasm nu poți face în contemporaneitate operă de cultură. Ultimul său recital de la Sala Studio a Ateneului, care a avut loc marți 11 iunie repune în drepturi *vioara* ca instrument de bază în arsenalul noii muzici: un instrument ce părea aproape epuizat prin capodoperele trecutului și cedind — prin timbralitate, noi moduri de atac și procedee de emisie sonoră — locul în compoziția actuală mai ales violoncelului și contrabasului (spre a rămâne în familie). Și iată că în Panoramicul lui Ion Georgescu *Sonata pentru vioară solo* de Doina Nemțeanu-Rotaru, o muzică densă, plină de farmec, cu un sfârșit inedit, *Platinum Spirals* de Joan Tower, o lucrare de anvergură în deplinătatea soluțiilor instrumentale, *Multiversum* de Liviu Dandara, evidențind dibăcia autorului în a realiza o operă quasi-deschisă evitând totodată platitudinile post-seriale, *Incantații* de Paul Rogojină (cu colaborarea violoncelistului Mircea Țicu) o muzică plină de lirism, tristă oricum, *Soupir d'un son* de Fred Popovici, o nouă soluție a „anatomilor” sale anterioare și — poate mai puțin — *Sonata pentru vioară solo* de Jiri Matys probează toate la un loc viabilitatea acestui instrument în preocupările componistice de ultimă oră, care nu duc înapoi ci înainte. O experiență reconfortantă al cărei merit aparține incontestabil interpretului. Și nu putem să nu reliefăm comentariul de cea mai aleasă ținută intelectuală datorat lui Fred Popovici, care a scos la lumină esențialul.

Violoncelista Anca Vartolomei, în aceeași sală, la 19 iunie ne-a oferit un recital de muzică românească. Despre activitatea sa anterioară ca solistă și interpretă de muzică de cameră s-a scris elogios în repetate rânduri. Este o artistă în deplină maturitate și acest recital s-a afirmat ca un eveniment al vieții noastre muzicale. *Florilegiu* pentru violoncel solo de Liviu Dănceanu este interesant tocmai prin interstițiile zonale în care evoluează și de unde muzica sa ar putea apare, printr-un anume mimetism cultural, ca un „deja vu” (ceea ce nu întotdeauna este o carență!). Dănceanu are însă simțul justeii personale măsurii și mai ales pe cel al *evitării* inevitabilului: se joacă cu un soi anume de minimalism, cu zone de sunet derivate din rezonanțe naturale, cu vagi insistențe lirice... Tocmai aci rezidă fascinația muzicii sale. *Roluri cu swing* de Carmen Cârnel (în care au evoluat alături de Anca Vartolomei, Leontin Boanță — clarinet și Mihai Virtosu — pian) ne-a reconfirmat calitatea și adresa scenică a acestei muzici despre care am mai scris. *Improvițiație* pentru violoncel solo de Adrian Iorgulescu ca și *Cello-sonata* de Doina Nemțeanu-Rotaru au probat soliditatea gândirii și o ambianță stilistică definită și confirmată în repetate rânduri de autori. Arareori însă, în interpretări de o asemenea clasă!

Programul a inclus și lucrări de maeștri consacrați: *Trio pentru vioară, violoncel și pian* de Doru Popovici, o lucrare de avangardă mai veche (serial dodecafonică), cu pasajii în șaisprezecimi (mult folosite de autor și în alte lucrări) cu clustere și adaptări de intonații cu parfum bizantin într-o gândire mai cromatică — înainte ca (referindu-ne la cea din urmă asumată avangardă) toți interpreții să ajungă a le intona la unison și mult mai diatonic, cât mai conform cu originalul și cu talentul (mărturisit) al compozitorului. *In vis desfacem timpurile suprapuse* de Aurel Stroe rămâne și azi o lucrare interesantă prin ineditul proclamat la vremea sa: muzica românească, de desincronizare a sincroniei, de înglobare într-o unitate macroscopică a eterogenului: o melopee de clarinet, pasajii de ostentativă banalitate la pian-clavecin, o descendență cromatică la violoncel, rudimente de funcționalitate scenică...

Ne-am dori cât mai des asemenea evenimente muzicale.

★

Tot în Panoramic XX, recitalul binecunoscutului pianist Șerban Soreanu (25 iunie, Sala Studio a Ateneului). Un artist de înaltă ținută muzicală, culturală și pianistică, o speranță împlinită multivalent. Un gânditor, reflexiv, atent. În programul său au figurat câteva din numele cele mai proeminente ale muzicii secolului XX. În ordine: *Strange Meadow Lark* (1940) de Dave Brubeck („un visător” după cum îl prezintă Șerban Soreanu) este o muzică tonică, plină de frumuseți armonice și impregnată cu sugestia de jazz. *Epigrams* (1967) de Philip Ramey dezvoltă aforistic gesturi și atitudini pianistice contrastante nu lipsite de o anumită fantezie („un expresionist ponderat” după cum îl caracterizează interpretul). *Sonazium* (1972—1976) de Ulrich Gasser („un tragic al iluziilor consonante și al efuziunilor romantice în magma aleatorismului entropic-sonant” — aceeași prezentare) ne apare azi, în actualele „iluzii” consonant-neoromantice, ca un stilist de seamă la care romantismul se afirmă printr-un suflu specific, prin amploarea sentimentului (ciudat: autorul s-a format în ambianța de la Darmstadt!), prin generozitatea — sever conturată! — a largilor volute sonore.

Iar *Miroir* (Formant 2 din *Sonata III-a pentru pian*) de Pierre Boulez în interpretarea (reeditată) a lui Soreanu ne-a apărut azi, la peste 20 de ani de la apariție ca o muzică de o deosebită suavitate, plină de lente și discrete frumuseți sonore datorate unui instrument tratat cu o deosebită delicatețe...